

Motiveren van Langdurig Werklozen om de Stap te zetten naar Betaald Werk

Olga Guezen

Studentnummer 4422317

In opdracht van R. Schurink, Gemeente Enschede

Onder begeleiding van A. Dijksterhuis, Radboud Universiteit Nijmegen

Faculteit der Sociale Wetenschappen, Gedragsverandering, Psychologie

5 juli 2019

Aantal woorden 6839

Abstract

Over het algemeen is men het erover eens dat langdurige werkloosheid leidt tot grote sociale en economische problemen. Om langdurig werklozen te helpen aan (vrijwilligers)werk, loopt in Enschede het project Doen! Beurs. De Doen! Beurs is een platform waar vraag en aanbod op het gebied van (vrijwilligers)werk samenkomt, dat speciaal gericht is op langdurig werklozen die een bijstandsuitkering ontvangen. Het huidige onderzoek beantwoordt de vragen waarom sommige Doen! Beurs-bezoekers zich inschrijven voor betaald werk als krantenbezorger, maar niet willen starten en of de Doen! Beurs-bezoekers te motiveren zijn om als krantenbezorger aan de slag te gaan, door de inzet van een gedragsinterventie. Uit vooronderzoek is gebleken dat de mensen die zich op een Doen! Beurs inschrijven voor krantenbezorger vaak gebrekkige informatie hebben over de werkinhoud, een hoge mate van weerstand ervaren en angst hebben om de huidige financiële situatie te verlaten. Om deze financiële onzekerheid weg te nemen en mensen te informeren en te motiveren om krantenbezorger te worden, is een flyer ontworpen. In tegenstelling tot de verwachting lijkt de interventie geen significant effect te hebben op het aantal inschrijvingen voor krantenbezorger.

Introductie

Het verliezen van een baan kan ervaren worden als een levensgebeurtenis met verreikende economische, fysieke en psychische consequenties (Noordzij, 2013). Zo verliest iemand de voordelen van het in dienst zijn, waaronder de dagelijkse structuur, persoonlijke identiteit, status en prestige, interpersoonlijk contact, mogelijkheid tot zelfrealisatie en de mogelijkheid om de eigen capaciteiten volledig te ontwikkelen om een bijdrage te leveren aan de samenleving (Griep et al., 2015; Pignault & Houssemand, 2018). Bovendien zullen deze negatieve consequenties toenemen naarmate de periode van werkloosheid langer wordt (Noordzij, 2013). Hoewel het vinden van werk een moeilijke taak is en gepaard kan gaan met falen, negatieve en teleurstellende ervaringen (Noordzij, 2013) is het voor werklozen van groot belang om de stap te zetten naar werk.

In Enschede zijn ongeveer 4600 werklozen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit zijn mensen die voor langere tijd werkeloos zijn, lichamelijke en/of psychische beperkingen hebben en een bijstandsuitkering ontvangen (Groot, 2009). Om deze werklozen te bereiken, heeft de Gemeente Enschede het project Doen! Beurs opgezet. Deze beurzen zijn bedoeld om bijstandsgerechtigden te informeren over de verschillende mogelijkheden omtrent activiteiten/werk, met als doel sociale activering en het verbeteren van de zelfredzaamheid en de mate van participatie.

Per jaar worden zeven Doen! Beurzen georganiseerd in verschillende stadsdelen van Enschede. Elke bijstandsgerechtigde wordt verplicht één keer per jaar een Doen! Beurs te bezoeken. Op deze beurzen komen bedrijven uit de regio Twente die vrijwilligerswerk dan wel betaald werk aanbieden. Een van deze bedrijven is Tubantia (het Nederlands regionaal dagblad van de regio Twente) die krantenbezorgers zoekt. Het probleem waar de gemeente Enschede tegenaan loopt, is dat sommige beursbezoekers zich op de beurs inschrijven om als krantenbezorger te willen werken bij Tubantia, maar vervolgens bij het sollicitatiegesprek weigeren te starten, niet opkomen dagen bij het sollicitatiegesprek of na één keer meegelopen te hebben met een krantenbezorger, stoppen.

Het huidige onderzoek richt zich op de groep bijstandsgerechtigden die zich inschrijven op de Doen! Beurs voor het werk als krantenbezorger, maar na het sollicitatiegesprek weigeren te starten. De vraag die centraal staat is waarom deze mensen zich inschrijven voor het werk als krantenbezorger, maar uiteindelijk weigeren om dit werk te willen doen? Ten tweede is de

vraag of de Doen! Beurs-bezoeker op een effectieve manier gemotiveerd kan worden middels de inzet van een gedragsinterventie voor een start als krantenbezorger.

Om een inschatting te maken welke redenen een rol zouden kunnen spelen voor iemand die zich inschrijft voor betaald werk als krantenbezorger en vervolgens weigert om te starten, is de relevante literatuur onderzocht. Allereerst is gekeken naar de mogelijke redenen voor het wel of niet inschrijven voor krantenbezorger op de beurs. Ten tweede is gekeken naar mogelijke redenen waarom men zich inschrijft, maar niet wil beginnen met het werk.

Redenen voor het wel of niet inschrijven voor krantenbezorger

Uit de literatuur is gebleken dat twee factoren meespelen bij de beslissing om zich wel of niet op de Doen! Beurs in te schrijven. Deze twee factoren worden hieronder beschreven.

Intentie

Een eerste reden voor het inschrijven op de Doen! Beurs voor krantenbezorger zou kunnen zijn dat men op de beurs kwam met de intentie om betaald werk te willen doen. Intentie is de indicator voor hoeveel moeite men bereid is ergens in te stoppen (Ajzen, 1991). Als algemene regel geldt: hoe sterker de intentie om een gedraging te vertonen, hoe meer men geneigd is om het gedrag uit te voeren en hoe groter de kans dat het doel zal worden bereikt (Ajzen, 1991). Met andere woorden als men op de Doen! Beurs komt met de intentie om betaald werk te vinden, zal men op de beurs meer moeite doen om betaald werk te zoeken en zal de kans op het vinden van betaald werk, in de vorm van krantenbezorger, verhoogd worden.

In het geval van de Doen! Beurs zijn de beursbezoekers verplicht om zich bij één van de aangeboden (vrijwilligers)werkopties in te schrijven, voordat men de beurs mag verlaten. Reden hiervoor is dat bijstandsgerechtigden als voorwaarde van het ontvangen van bijstand, verplicht zijn actief (vrijwilligers)werk te zoeken. Het gevolg is dat er geen sprake kan zijn van ‘vrijwillig gedrag’, maar dat er een keuze gemaakt wordt vanuit het gevoel van ‘moeten’.

Normalisatie en sociale acceptatie

De intentie om wel of niet op zoek te gaan naar betaald werk en zich ergens voor in te schrijven op de Doen! Beurs, is ook afhankelijk van de tijdsduur van werkeloosheid. Zo blijkt

dat na negen maanden tot een jaar werkloosheid, men de werkloosheidstijd gaat zien als een gestructureerd en betekenisvol leven (Noordzij, 2013). Uit het onderzoek van Vansteenkiste en Van den Broeck (2015) blijkt dat langdurig werklozen, die niet zoeken naar werk en die prioriteit geven aan voor hun betekenisvolle activiteiten, zich niet gedeprimeerd voelen van de voordelen dat werken biedt. Dit geldt mogelijk voor de Doen! Beurs-bezoekers. Velen zitten jaren zonder werk en hebben wellicht hun leven op een betekenisvolle manier ingericht, waardoor men mogelijk niet meer verlangd naar een werkend bestaan.

Daarnaast zal het werkeloos zijn meer sociaal geaccepteerd worden indien er een hoog percentage werklozen in een buurt of zelfs in een land wonen (Pignault & Houssemand, 2018). Normalisatie van werkloosheid kan gezien worden als een emotie regulerend proces, of zelfs als een herwaarderingsproces, waarbij langdurig werklozen het bijstandsleven gaan zien als normaal of als iets onoverkomelijks in iemands' persoonlijke carrière pad of als het resultaat van externe omstandigheden (Pignault & Houssemand, 2018). Resulterende in dat de subjectieve gevoelens en emoties, richting het werkeloos zijn, als minder negatief en stressvol worden ervaren. Met andere woorden, beursbezoekers die een sterke mate van normalisatie van werkloosheid ervaren, zullen sterker geneigd zijn hun situatie te accepteren en minder de intentie hebben om actief op zoek te gaan naar mogelijkheden om uit deze situatie te ontsnappen.

Redenen voor het inschrijven maar niet willen beginnen als krantenbezorger

Hieronder worden twee redenen benoemd waarom men zich inschrijft voor krantenbezorger om vervolgens niet te willen starten.

Vermijden van een dreigende straf en reactance

Een reden voor de Doen! Beurs-bezoeker om zich in te schrijven voor krantenbezorger om vervolgens te weigeren, is het willen vermijden van een korting op de uitkering. Hierdoor wordt het bezoek aan de Doen! Beurs en het zoeken naar (vrijwilligers)werk uitgevoerd om te voldoen aan externe eisen opgelegd door de gemeente. Men kan het gevoel krijgen dat er geen andere keus is dan mee te gaan in de opgelegde eisen (Vansteenkiste, Lens, De Witte, & Feather, 2005).

Het gedwongen voelen om aan het werk te gaan kan ervaren worden als een bedreiging van de vrijheid, dit ontstane gevoel wordt reactance genoemd (Knowles & Riner, 2014; Steindl, Jonas, Sittenthaler, Traut-Mattausch, & Greenberg, 2015). Reactance ontstaat wanneer men het gevoel krijgt dat zijn of haar vrijheid ontnomen wordt en daarnaast in hun autonomie worden aangetast (Knowles & Riner, 2014; Vansteenkiste & Van den Broeck, 2015). Reactance heeft tot gevolg dat men zich inschrijft bij één van de beursstandhouders omdat het ‘moet’ en niet omdat men wil. Autonomie omvat immers de wens om controle te ervaren over de eigen gedragingen, emoties en gedachten en om deel te kunnen nemen aan activiteiten met een gevoel van wilskracht en psychologische vrijheid (Deci & Ryan, 2000).

Angst

Langdurige werkeloosheid kan angst en financiële onzekerheid met zich mee brengen. Het hebben van geen werk betekend een verlaging van inkomen, wat financiële restricties tot gevolg kan hebben (Pohlan, 2018). De levensstandaard daalt, waardoor op den duur het deelnemen aan sociale en culturele activiteiten een uitdaging op zich wordt. Dit kan leiden tot angst om de huidige financiële situatie, van het verkrijgen van een maandelijkse uitkering, te verlaten. Met de start van betaald werk als krantenbezorger, zou verwacht worden dat deze mensen juist meer financiële zekerheid terugkrijgen.

Echter, bijna alle bijstandsgerechtigden zijn op de hoogte van de wettelijke regel dat vijftienvijf procent van het verdiende loon gedurende de eerste zes maanden, behouden mag worden. Na deze zes maanden stopt de uitkering en heeft men recht op honderd procent van het verdiende loon. Voor mensen die al jaren geen betaald werk hebben gehad en afhankelijk zijn van de uitkering, kan het idee dat de uitkering in de toekomst gestopt gaat worden angst oproepen. De intensiteit en duur van emotionele reacties richting toekomstige negatieve gebeurtenissen worden vaak overschat, dit wordt impact bias genoemd (Sloeserwijn, 2016; Wilson & Gilbert, 2005). Deze personen zullen het vooruitzicht dat hun bijstand gekort of gestopt wordt, inschatten als iets met grote gevolgen. Hierdoor zal men eerder geneigd zijn om de huidige financiële situatie te accepteren, dan de stap te zetten richting betaald werk.

Bovenstaand zijn een aantal mogelijke redenen genoemd voor het feit dat sommige Doen! Beurs-bezoekers zich wel op de beurs inschrijven voor krantenbezorger, maar niet willen starten. Uit het vooronderzoek, dat plaatsvindt op de beurs onder de mensen die zich inschrijven

voor krantenbezorger, moet blijken of bovengenoemde redenen kloppen. Daarnaast is voor het ontwerpen van een goede interventie, inzicht nodig in de achterliggende redenen van deze mensen.

Vooronderzoek

Om inzicht te krijgen in de achterliggende redenen waarom men zich inschrijft om krantenbezorger te willen worden en volgens weigert te starten, is een vooronderzoek uitgevoerd in de vorm van een bezoek aan een Doen! Beurs en afnemen van interviews. Hieronder wordt het doel, de opzet en resultaten besproken van dit vooronderzoek.

Doel vooronderzoek

Het doel van dit vooronderzoek is om een beeld te krijgen van de Doen! Beurs, de bezoekers en standhouders. Het tweede doel is, om door middel van het interviewen van mensen die zich op eerdere Doen! Beurzen hadden ingeschreven voor het worden van krantenbezorger en niet zijn gestart, te achterhalen wat de redenen van deze mensen zijn. Aan de hand van voornoemde, wordt een vragenlijst gemaakt die de intenties en motieven van de Doen! Beursbezoekers kan kwantificeren. Tot slot wordt een gedragsinterventie ontworpen die inspeelt op de bevindingen uit dit vooronderzoek, met als doel de Doen! Beurs-bezoeker te motiveren om krantenbezorger te worden.

Methode

Procedure

Op de Doen! Beurs van 14 maart 2019 in het voetbalverenigingsgebouw Victoria te Enschede Zuid, is gekeken hoe een Doen! Beurs verloopt. Deze beurs duurde van 9:30 tot 15:30 uur. Op de beurs waren 24 standhouders aanwezig om hun vrijwilligerswerk of betaald werk te promoten. Er is meegekeken met de standhouder Tubantia, om een beeld te krijgen hoe de beursbezoekers benaderd werden en hoe informatie verschaft werd aan de mensen die interesse toonden.

Deelnemers

Van de 629 uitgenodigde bijstandsgerechtigden, zijn er 447 geweest. Hiervan hebben 154 mensen (56 mannen en 98 vrouwen) een keuze gemaakt uit de aangeboden (vrijwilligers)werkopties. Deze doelgroep had een leeftijd tussen de 24 en 66 jaar ($M = 53.59$, $SD = 10.76$), waarvan het merendeel van Nederlandse (54) of Syrische (48) afkomst was.

Conclusie

Onderstaande conclusies zijn gebaseerd op de gesprekken met standhouder Tubantia en uit de waarneming op de beurs.

Afgaand op het feit dat bij de stand van de gemeenteambtenaar, die bepaalt of iemand wel of niet geschikt is om (vrijwilligers)werk te doen en naargelang iemand wel of geen vrijstelling krijgt, een lange rij beursbezoekers stond van mensen die zich op medische gronden wilden laten afkeuren, kan geconcludeerd worden dat veel beursbezoekers wellicht een gegronde reden hebben om niet te kunnen werken. Uit gemeentelijke gegevens blijkt dat 17% van de aanwezigen zich op medische gronden heeft laten afkeuren. Dit percentage van afmeldingen is hoger vergeleken met eerdere Doen! Beurzen, waar het percentage tussen de negen en veertien procent lag.

Verder waren veel bezoekers slechts kort op de beurs aanwezig. Dit is afgeleid uit het feit dat van de 154 mensen die een keuze hebben gemaakt, er van 91 mensen de tijd van binnenkomst en weggaan genoteerd is. Hieruit blijkt dat men gemiddeld 11 minuten op de Doen! Beurs gespendeerd heeft.

Uit gesprekken met de standhouder Tubantia is gebleken dat mensen van niet-Nederlandse afkomst vaak niet weten wat een krantenbezorger is. De term krantenbezorger blijkt moeilijk te begrijpen voor deze mensen zonder het tonen van visuele informatie. Om duidelijk te maken wat een krantenbezorger doet, moeten woorden gepaard gaan met handgebaren, aldus de standhouder. Uit gemeentelijke gegevens blijkt dat het merendeel van de beursbezoekers van niet-Nederlandse afkomst is.

Interviews

Interviews met bijstandsgerechtigden, die zich hadden ingeschreven voor krantenbezorger maar vervolgens niet wilden starten, hebben plaatsgevonden om te achterhalen wat mogelijk achterliggende redenen zouden kunnen zijn voor het niet willen starten.

Procedure

De bijstandsgerechtigden die zich hadden ingeschreven voor krantenbezorger, tijdens de Doen! Beurs 50-plussers (28 juni 2018), Doen! Beurs Statushouders (5 juli 2018) en Doen! Beurs Zuid (14 maart 2019), waren uitgenodigd voor een interview. Deze interviews vonden plaats op donderdag 21 maart van 9:00 tot 15:00 uur op het Stadhuis en op woensdag 27 maart van 13:00 tot 14:15 uur op het Stadskantoor te Enschede. Elk gesprek duurde ongeveer 15 minuten. De belangrijkste vraag die gesteld werd, was 'zou u kunnen vertellen waarom u zich heeft ingeschreven voor het werk als krantenbezorger, maar vervolgens niet bent gestart'. Een uitwerking van de gehouden gesprekken is bijgevoegd (Bijlage 1).

Deelnemers

Op de bovengenoemde drie beurzen hadden 29 mensen zich ingeschreven voor krantenbezorger. Zeven daarvan hadden zich ingeschreven op de Doen! Beurs 50-plussers, vijftien op de Doen! Beurs voor statushouders en zeven op de Doen! Beurs Zuid. Van de ingeschrevenen zijn 21 mensen (12 mannen en 9 vrouwen) geïnterviewd, met een leeftijd tussen de 24 en 66 jaar ($M = 45.38$, $SD = 13.86$). Het merendeel was van Syrische (12) afkomst.

Conclusie

Onderstaande bevindingen zijn gebaseerd op de gehouden interviews met de bijstandsgerechtigden die zich hadden ingeschreven voor het worden van krantenbezorger en wie vervolgens niet wilden beginnen. Aan de hand van de door hen opgegeven redenen, is in de literatuur gekeken naar hoe deze redenen verklaard konden worden door een psychologisch concept.

Uit de gesprekken is gebleken dat acht bijstandsgerechtigden zich hadden ingeschreven, omdat men zich ergens voor moest inschrijven om de beurs te mogen verlaten. Op de vraag

waarom specifiek voor de stand van Tubantia was gekozen, werd antwoord dat deze stand op het moment van inschrijving het rustigste was, of dat de keuze 'toevallig' was. Dit komt overeen met de eerdergenoemde reactance. Geconcludeerd worden dat sommige bijstandsgerechtigden, die zich hadden ingeschreven voor werk als krantenbezorger helemaal niet de intentie hadden om dit werk te willen doen, maar zich hadden ingeschreven om de Doen! Beurs te mogen verlaten.

Desondanks waren vijf bijstandsgerechtigden wel oprecht op zoek naar betaald werk. De redenen voor voornoemde bijstandsgerechtigden om niet te willen werken, was het geldbedrag en het om vijf uur 's morgens moeten beginnen. Drie van de voor geïnterviewde bijstandsgerechtigden gaven duidelijk aan liever in de bijstand te blijven, dan aan de slag te gaan voor het geldbedrag dat Tubantia hen biedt. Een werkloze zal meer energie willen stoppen in het zoeken naar werk of het starten met werken, als de voordelen daarvan groter zijn dan de nadelen van het niet zoeken of hebben van betaald werk of het vooruitzicht daarop (Bjornstad, 2003). Het merendeel van de geïnterviewden gaf de voorkeur aan werk dat meer geld oplevert, meer sociale contacten en leermogelijkheden biedt.

Tevens bleek de meerderheid van de geïnterviewden ($n = 10$) informatie niet goed te hebben gelezen of niet goed begrepen te hebben. Men bleek niet op de hoogte van de werktijden te zijn of van de taak die van hen verwacht werd. Zo dacht men dat het om folders rondbrengen ging en dat dit om vijf uur in de middag gedaan kon worden. Daarnaast gaven zes bijstandsgerechtigden aan een negatief beeld te hebben over het beroep krantenbezorger.

Vier bijstandsgerechtigden gaven aan financiële onzekerheid te hebben betreffende het verdiende loon en wat voor effect dit zou hebben op de uitkering. Hieruit kan geconcludeerd worden dat deze bijstandsgerechtigden angst hebben om hun huidige financiële situatie te verlaten bij het aannemen van betaald werk. Dit zou verklaard kunnen worden met loss aversion waarbij iemand angst heeft om zijn of haar huidige financiële situatie te verlaten, omdat de voordelen van werk als krantenbezorger niet opwegen tegen de nadelen die het verliezen van de uitkering met zich mee zouden kunnen brengen (Kahneman, Knetsch, & Thaler, 1991). Daarnaast speelt ook impact bias een rol, wat inhoudt dat men het verliezen van de uitkering na zes maanden inschat als iets met enorme gevolgen (Kermer, Driver-Linn, Wilson, & Gilbert, 2006; Sloeserwijn, 2016). Dit kan resulteren in het weigeren van het starten als krantenbezorger.

Tijdens de interviews stemde vijf bijstandsgerechtigden in om te beginnen met kranten bezorgen, om later af te bellen. Als reden van hun eerdere instemming gaven zij aan het gevoel

te hebben niet anders te kunnen dan in te stemmen. Desondanks leek men oprecht gemotiveerd. Dit duidt op het type weerstand genaamd inertia. Inertia kan leiden tot de paradoxale uitkomst waarbij de persoon instemt met de eisen van de beïnvloedingspoging, maar geen daadwerkelijke interesse heeft in het maken van een verandering in de huidige situatie (Knowles & Riner, 2014). Dit houdt in dat men instemt om te beginnen als krantenbezorger, om vervolgens af te bellen vanwege het niet willen veranderen van de huidige situatie alhoewel men inziet dat de eerste stap richting een leven zonder bijstand goed zal zijn. Een reden om toch niet te willen werken is de acceptatie en de normalisatie van het huidige leven, zoals eerder benoemd werd (Pignault & Houssemand, 2018). Men wil de vrijheid behouden van het niet vroeg op hoeven staan.

Aan de hand van bovenstaand vooronderzoek werd een vragenlijst opgesteld om de intenties en motieven van de Doen! Beurs-bezoekers te meten. Daarnaast is een gedragsinterventie ontworpen die inspeelt op het wegnemen van de belemmeringen die zouden kunnen spelen bij bijstandsgerechtigden om geen krantenbezorger te willen worden.

Vragenlijstonderzoek

Uit het vooronderzoek bleken de factoren loss aversion, weerstand, tevredenheid met huidige financiële situatie en interne motivatie om een betaalde baan te willen hebben, van belang te zijn in de overweging voor het wel of niet willen starten als krantenbezorger. Op de Doen! Beurs Noord (16 mei) is een vragenlijst afgenomen (Bijlage 2) om te bepalen of de bijstandsgerechtigden die daar een keuze maakten verschillen op voornoemde factoren in vergelijking met bezoekers die geen keuze maakten.

Hypothese

De hypothese is dat de beursbezoekers die zich inschrijven voor een (vrijwilligers)werkoptie een lagere mate van loss aversion en weerstand ervaren in vergelijking met de bezoekers die zich niet inschrijven. Tevens wordt verwacht dat de bezoekers die zich inschrijven, een lagere mate van tevredenheid ervaren met hun huidige financiële situatie en een hogere mate van interne motivatie hebben om betaald werk te vinden, in vergelijking met de bezoekers die zich niet inschrijven.

Methode

Procedure & materialen

De vragenlijst bestond uit 10 stellingen waarbij de respondent op een vijfpuntschaal (1 = helemaal mee eens, 5 = helemaal mee oneens) aangaf in hoeverre men het eens/oneens was met de stellingen. Daarnaast was een open vraag toegevoegd met de vraag of de respondent een keuze op de beurs heeft gemaakt. Verder is gevraagd naar geslacht, leeftijd en het aantal jaren in de bijstand. Bij het afnemen van de vragenlijst werd benadrukt dat de resultaten anoniem verwerkt zouden worden. De vragenlijst werd afgenomen bij de uitgang, voordat de bezoekers zich uitschreven om de beurs te verlaten. De beursbezoekers kregen als dank voor het invullen een gratis krant en/of een pakje kauwgom.

Omschrijving vragenlijst

De mate van loss aversion had betrekking op de mate waarin iemand geen betaald werk wil, wegens angst om de uitkering te verliezen (vraag 2). De mate van weerstand had betrekking op het gevoel gecontroleerd te worden door de gemeente, de Doen! Beurs te zien als een verplichting, het gewenste werk niet kunnen vinden op de Doen! Beurs en op de Doen! Beurs zich inschrijven om de beurs te kunnen verlaten (vragen 5, 6, 7 en 9). De mate van interne motivatie had betrekking op het graag willen doen van betaald werk, een gevoel van vrijheid om eigen keuzes te maken, het leuk vinden om de Doen! Beurs te bezoeken en de Doen! Beurs willen bezoeken als het vrijwillig zou zijn (vragen 1, 4, 8 en 10). De mate van tevredenheid had betrekking op het tevreden zijn met de huidige financiële situatie (vraag 3).

Data- analyse

Met een power-analyse is berekend dat minstens 280 ingevulde vragenlijsten nodig zijn om een betrouwbare statistische analyse te kunnen uitvoeren (Faul, Erdfelder, Buchner, & Lang, 2009). Na het verzamelen van de data zal de data geprepareerd worden in het statistische programma SPSS. Allereerst zullen alle vragen gespiegeld worden. Het spiegelen van de vragen maakt het interpreteren makkelijker, zodat een hoge vraagscore staat voor een hoge mate van loss aversion, weerstand en interne motivatie. Vervolgens zal een betrouwbaarheidsanalyse toegepast worden om te kijken of de bedachte vragen de onderliggende factoren op een betrouwbare manier representeren. Bij een $\alpha \geq .70$ zouden de vragen de factoren op een

betrouwbare manier meten. Als dit het geval blijkt te zijn, zal een MANOVA-analyse uitgevoerd worden om te kijken of er een significant verschil is, op voornoemde factoren, tussen bezoekers die zich inschrijven versus de bezoekers die zich niet inschrijven. Hierbij zullen de afhankelijke variabelen de mate van loss aversion, weerstand en interne motivatie zijn. De onafhankelijke variabele zou de groep zijn met de niveaus inschrijvers en niet-inschrijvers. Bij een lage schaalbetrouwbaarheid zal elk item apart bekeken worden door middel van een one-way ANOVA.

Deelnemers

Er hebben 53 bijstandsgerechtigden (20 mannen en 33 vrouwen) met een leeftijd tussen de 30 en 66 jaar ($M = 52.21$, $SD = 8.04$) de vragenlijst ingevuld. Het aantal jaren dat deze personen een uitkering ontvangen is tussen de 2 en 32 jaar ($M = 11.04$, $SD = 7.12$). Van deze groep hebben 24 een (vrijwilligers)werkkeuze gemaakt en 29 hebben geen keuze gemaakt.

Resultaten

Uit de betrouwbaarheidsanalyse blijkt de mate van weerstand een lage betrouwbaarheid te hebben (4 vragen, $\alpha = .387$). Het weghalen van vragen bleek niet de betrouwbaarheid te vergroten. De betrouwbaarheid van de mate van interne motivatie is eveneens laag (4 vragen, $\alpha = .254$). Uit de verdere analyse blijkt dat alleen bij de vragen 8 en 10 de betrouwbaarheid van de mate van interne motivatie toeneemt ($\alpha = .557$). Echter, deze betrouwbaarheidswaarde is te laag om te kunnen vaststellen dat deze vragen de factor interne motivatie representeren.

Doordat de vragen de factoren niet op een betrouwbare wijze representeren, is gekeken naar het effect van elke vraag. Bij de toepassing van de ANOVA-analyse (univariate toets), is elke vraag als afhankelijke variabele gebruikt (kwantitatief) en de groep (inschrijvers versus niet-inschrijvers) als onafhankelijke variabele (kwalitatief). De resultaten van de ANOVA-analyse zijn schematisch weergegeven in tabel 1.

Tabel 1

Verskil tussen Inschrijvers en Niet-Inschrijvers op de Vragen.

Vraag	Inschrijvers		Niet-Inschrijvers		<i>F</i> waarde	<i>p</i>	<i>eta</i> ²
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
Ik zou graag betaald werk willen doen.	3.875	1.227	3.793	1.373	0.051	.822	.001
Ik wil geen betaald werk, omdat ik bang ben mijn uitkering te verliezen.	1.875	1.296	2.000	1.134	0.140	.710	.003
Ik ben tevreden met mijn huidige financiële situatie.	1.792	1.021	2.310	1.285	2.568	.115	.048
Ik ben vrij om eigen keuzes te maken.	3.000	1.103	2.793	1.424	0.338	.563	.007
Ik voel mij gecontroleerd door de gemeente.	3.125	1.296	3.793	1.146	3.966	.052	.072
Ik zie de Doen! Beurs als een verplichting en niet als een eigen keuze.	3.875	1.076	4.138	1.329	0.609	.439	.012
Het werk dat ik graag zou willen doen, vind ik niet op de Doen! Beurs.	3.167	1.090	3.379	1.399	0.369	.546	.007
Ik vind de Doen! Beurs leuk om te bezoeken.	2.875	1.154	1.931	1.252	8.012	.007	.136
Op de Doen! Beurs schrijft ik mij gewoon ergens voor in om er maar vanaf te zijn.	2.208	1.103	2.724	1.645	1.717	.196	.033
Als de Doen! Beurs vrijwillig zou zijn, dan zou ik komen.	3.250	1.225	2.448	1.404	4.801	.033	.086

Om inzicht te krijgen in de motieven en intenties van alle beursbezoekers, is gekeken naar de resultaten per vraag. Tabel 2 toont een schematisch overzicht van de frequenties per vraag per antwoordoptie.

Tabel 2

Frequentie als Percentage () van de gescoorde Antwoordoptie

Vraag	Helemaal mee eens	Mee eens	Eens	Mee oneens	Helemaal mee oneens
Ik zou graag betaald werk willen doen.	23 (45.4)	12 (22.6)	7 (13.2)	8 (15.1)	3 (5.7)
Ik wil geen betaald werk, omdat ik bang ben mijn uitkering te verliezen.	3 (5.7)	5 (9.4)	3 (5.7)	17 (32.1)	25 (47.2)
Ik ben tevreden met mijn huidige financiële situatie.	1 (1.9)	8 (15.1)	9 (17.0)	11 (20.8)	24 (45.3)
Ik ben vrij om eigen keuzes te maken.	6 (11.3)	13 (24.5)	12 (22.6)	13 (24.5)	9 (17.0)
Ik voel mij gecontroleerd door de gemeente.	12 (22.6)	19 (35.8)	10 (18.9)	7 (13.2)	5 (9.4)
Ik zie de Doen! Beurs als een verplichting en niet als een eigen keuze.	29 (54.7)	4 (7.5)	14 (26.4)	4 (7.5)	2 (3.8)
Het werk dat ik graag zou willen doen, vind ik niet op de Doen! Beurs.	13 (24.5)	8 (15.1)	17 (32.1)	11 (20.8)	4 (7.5)
Ik vind de Doen! Beurs leuk om te bezoeken.	3 (5.7)	10 (18.9)	8 (15.1)	14 (26.4)	18 (34.0)
Op de Doen! Beurs schrijft ik mij gewoon ergens voor in om er maar vanaf te zijn.	8 (15.1)	6 (11.3)	7 (13.2)	15 (28.3)	17 (32.1)
Als de Doen! Beurs vrijwillig zou zijn, dan zou ik komen.	9 (17.0)	7 (13.2)	13 (24.5)	13 (24.5)	11 (20.8)

Discussie

De vragenlijst was bedoeld om te onderzoeken of de Doen! Beurs-bezoekers die zich inschrijven, verschillen in hun motieven en intenties in vergelijking met de bezoekers die zich niet inschrijven. De verwachting was dat bezoekers die een keuze maakten een lagere mate van weerstand, loss aversion en tevredenheid over de huidige financiële situatie zouden ervaren en een hogere mate van interne motivatie zouden hebben in vergelijking met de beursbezoekers die geen keuze maakten. Uit de betrouwbaarheidsanalyse bleek dat de vragen een te lage betrouwbaarheid vertoonden om vast te kunnen stellen dat de vragen de factoren op een betrouwbare manier representeren. Mogelijk waren de vragen te algemeen. Voor een vervolgonderzoek zou een vragenlijst kunnen worden ontworpen en getest waarbij de vragen een hoge mate van schaalbetrouwbaarheid hebben, zodat met meer zekerheid vastgesteld kan worden dat de vragen ook daadwerkelijk de onderliggende factoren meten.

Uit de resultaten blijkt dat de bijstandsgerechtigden die zich inschrijven voor een vrijwilligerswerkoptie, de Doen! Beurs significant leuker vinden in vergelijking met de personen die zich niet inschrijven. Daarnaast blijkt dat de bijstandsgerechtigden die zich inschrijven ook hoger scoren op de vraag of men zou komen als de Doen! Beurs vrijwillig zou zijn.

Verder blijkt dat de meeste respondenten aangeven de intentie te hebben om betaald werk te doen en over het algemeen ook niet bang te zijn om zijn/haar uitkering te verliezen. Dit is in strijd met wat men vertelde tijdens de interviews. In de boven beschreven interviews, met de personen die zich ingeschreven hadden op een eerdere Doen! Beurs voor het betaalde werk als krantenbezorger, gaf men aan financiële onzekerheid te hebben betreffende het verdiende loon en wat voor effect dit zal hebben op hun uitkering. Dit terwijl in de vragenlijst men op de stelling ‘ik wil geen betaald werk, omdat ik bang ben mijn uitkering te verliezen’, hoog scoort op de antwoordopties mee oneens en helemaal mee oneens. Een mogelijke verklaring voor deze tegenstrijdigheid is dat op de in de vragenlijst of tijdens het interview gestelde vragen, op een sociaal wenselijke manier geantwoord is (Kim & Kim, 2016). Voor vervolgonderzoek zou de vragenlijst en de interviews afgenomen kunnen worden op een neutralere plaats.

Daarnaast is gebleken hoe lastig het is om de personen op de Doen! Beurs zover te krijgen om mee te willen werken aan het onderzoek. Van de ongeveer 200 aangesproken personen, wilde slechts een kwart de vragenlijst invullen. Degene die de vragenlijst niet wilde invullen hadden een sterk negatieve verbale reactie op het verzoek om de vragenlijst in te vullen

en de Doen! Beurs in het algemeen. Degenen die de vragenlijst wel wilden invullen waren juist erg positief en behulpzaam. Hierdoor zijn de gegeven antwoorden niet te generaliseren over alle Doen! Beurs-bezoekers.

Uit de resultaten (zie Tabel 2) blijkt dat veel respondenten niet tevreden zijn met hun financiële situatie. De meerderheid voelt zich gecontroleerd door de gemeente en ziet de Doen! Beurs dan ook als een verplichting, desondanks geeft de meerderheid ook aan zich vrij te voelen om eigen keuzes te maken.

Daarnaast geven veel respondenten aan het werk dat men graag zou willen doen, niet te kunnen vinden op de beurs. De meeste respondenten gaven aan de Doen! Beurs niet leuk te vinden om te bezoeken en schrijven zich dan ook zomaar ergens voor in. Alhoewel, het merendeel wel aangaf te willen komen als de Doen! Beurs vrijwillig zou zijn. Waarschijnlijk weegt het ontevreden zijn met de financiële situatie, voor de personen die zich inschrijven, zwaarder mee dan het verplicht voelen om de beurs te bezoeken waardoor deze personen de Doen! Beurs zien als een kans op het vinden van (vrijwilligers)werk.

Gedragsinterventie

Op basis van het vooronderzoek is een gedragsinterventie ontworpen met als doel het motiveren van de Doen! Beurs-bezoekers voor het worden van krantenbezorger. Deze gedragsinterventie heeft de vorm van een poster en flyer. Het ontwerp van de poster is tevens als voorblad gebruikt voor de flyers, om consistent te blijven in het design.

Technieken in poster & flyer

Er is gekozen voor een flyer met de focus op geld, omdat uit de gesprekken bleek dat men angst heeft om bij de start van betaald werk, er financieel op achteruit te gaan. Belangrijk was om beursbezoekers de zekerheid te geven dat het starten van een betaalde baan lonend is. Met de poster en flyer werd getracht deze angst te verlagen door kennis te geven over hoeveel men extra gaat verdienen met het hebben van een krantenwijk. Voorheen werd altijd geadverteerd met het feit dat men vijftientwintig procent mocht houden van het verdiende loon. Er is gebleken dat men moeite had met het begrijpen van deze financiële constructie. Door het presenteren van een standaardbedrag (zie figuur 1), wordt deze onduidelijkheid weggenomen.

Figuur 1. Toont de ontworpen flyer

De angst op financiële achteruitgang kan worden verlaagd door in te spelen op het laten visualiseren van een actie in de nabije toekomst, dat uitgevoerd kan worden met het extra verdiende geld. Het visualiseren van een toekomstige actie kan worden opgeroepen met de zin ‘*Wat zou jij doen met €70 extra per maand!*’. Wanneer mensen beslissingen maken over hun toekomstige zelf, zijn de resultaat- en actiegerelateerde emoties met betrekking tot besluitvorming minder intens in vergelijking met beslissingen over hun huidige zelf (Cheng & He, 2017). Hiermee wordt ingespeeld op loss aversion en impact bias, zodat men gaat inzien dat de toekomst met een betaalde baan lonender is en dat men minder negatieve emoties ervaart bij het nemen van de beslissing om krantenbezorger te worden.

Kleurgebruik

Voor de poster is gekozen om de kleuren van de Doen! Beurs en gemeente Enschede zoveel mogelijk te vermijden. Deze kleuren zijn rood, zwart en wit. Uit onderzoek blijkt dat kleuren zowel een positieve als een negatieve emotionele reactie kunnen opwekken of bevorderen (Piotrowski & Armstrong, 2012). De kleur rood zou een aversieve reactie kunnen oproepen bij de beursbezoekers, omdat de kleur geassocieerd wordt met ‘moeten’ en daarmee een beperking van hun vrijheid. Studies tonen aan dat de kleur rood geassocieerd wordt met

sterke emoties, hoog arousal potentie en versterking van viscerale en motorische responsen. Tevens wordt de kleur rood gezien als een signaal voor gevaar, kan het een vecht-of-vlucht reactie oproepen en gezien worden als veeleisend en agressief (Kurt & Osueke, 2014).

Er is gekozen voor het gebruik van de kleuren geel en blauw. Uit onderzoek blijkt dat de kleur geel faciliteert bij het nemen van positieve beslissingen (Elliot, 2015). Daarnaast kan het gezien worden als een stimulerende kleur en de aandacht trekken van de beursbezoekers richting de poster (Kauppinen-Räsänen, 2014). De tekst ‘*met behoud van uitkering*’ is gezet in een gele ster om de aandacht van de beursbezoekers te richten op deze boodschap, met als doel de angst te verlagen die men heeft om de uitkering te verliezen. De kleur blauw zou een kalmerend effect kunnen hebben op de Doen! Beurs-bezoekers en het vertrouwen in het bedrijf Tubantia stimuleren (Kauppinen-Räsänen, 2014; Elliot, 2015).

Smiley

Om het gebrek aan non-verbale communicatie te compenseren, is de smiley gebruikt. Door het gebruik van de smiley kan de ontvanger het gevoel of de stemming van de afzender beter begrijpen, in dit geval de blijdschap van Tubantia als men krantenbezorger wordt. Daarnaast zorgen positieve emotie iconen voor een positievere evaluatie van de informatie en wordt het onthouden van de informatie gestimuleerd (Wibowo, Ats-Tsiqoh, Sangadah, Komala, & Utomo, 2017).

Extra technieken

Als stimulans om de weerstand te verlagen, konden de beursbezoekers fruit krijgen bij binnenkomst. Gratis fruit kan gezien worden als een beloning voor het komen naar de Doen! Beurs. Daarnaast was op de Doen! Beurs Centrum (18 april 2019) bij de stand van Tubantia een gouden eurotekenballon opgehangen om bezoekers duidelijkheid te geven dat het bij deze stand om betaald werk gaat.

Hypothese

Er wordt verwacht dat de poster en flyer een positief effect zullen hebben op het aantal bezoekers dat zich inschrijft voor krantenbezorger en het aantal dat ook daadwerkelijk start. De positieve visuele informatie van de poster en flyer is gericht op het verdienen van geld. Tot slot

wordt de mate van loss aversion en impact bias verlaagd, doordat men gemotiveerd wordt de stap te zetten richting betaald werk.

Methode

Procedure en materialen

De interventie werd geïmplementeerd en getest tijdens de beurs van 18 april en 16 mei. De beurs van 18 april werd gehouden in het Muziekcentrum te Enschede en de beurs van 16 mei in een circustent te Enschede Noord. De poster is afgedrukt op A0-formaat en bevestigd op ooghoogte aan de stand van Tubantia. De flyers zijn afgedrukt op A5-formaat en lagen zichtbaar op een stapel op de tafel van de stand van Tubantia om mee te nemen.

Meting

Op de beurzen werd op een inschrijfformulier bijgehouden hoeveel mensen interesse hadden in het starten als krantenbezorger. De uitkomstmaat is het aantal mensen dat zich inschrijft voor krantenbezorger en het aantal hiervan dat begint. Om het effect van de gedragsinterventie te testen, wordt het aantal inschrijvingen op bovengenoemde beurzen vergeleken met het aantal inschrijvingen van eerdere georganiseerde Doen! Beurzen.

Deelnemers

Voor de Doen! Beurs Centrum (18 april) waren 635 mensen uitgenodigd, waarvan 445 mensen zijn geweest. Van dit aantal hebben 193 mensen (91 mannen en 102 vrouwen) een keuze gemaakt voor vrijwilligerswerk (172) ofwel betaald werk (21). Deze groep had een leeftijd tussen de 19 en 67 jaar ($M = 50.38$, $SD = 11.83$). De meerderheid van deze groep is van Nederlandse (121) afkomst. Van voornoemde 21 personen hebben zeven personen (zes mannen en een vrouw) met een leeftijd tussen de 50 en 66 jaar ($M = 57.14$, $SD = 5.82$) gekozen voor krantenbezorger.

Voor de Doen! Beurs Noord (16 mei) waren 601 mensen uitgenodigd. 441 personen zijn geweest, waarvan 165 personen (70 mannen en 95 vrouwen) een keuze hebben gemaakt voor vrijwilligerswerk (148) ofwel betaald werk (17), allen hebben een leeftijd tussen de 19 en 66 jaar ($M = 50.12$, $SD = 10.28$). De meerderheid was van Nederlandse (89) of Irakese (17) afkomst. Vier mannen hadden zich ingeschreven voor krantenbezorger met een leeftijd tussen de 35 en 59 jaar ($M = 48.00$, $SD = 10.39$).

Data-analyse

Met het statistische programma SPSS zijn analyses uitgevoerd om de hoofdvraag te beantwoorden of Doen! Beurs-bezoekers gemotiveerd kunnen worden met behulp van een gedragsinterventie tot het starten als krantenbezorger. Het aantal inschrijvingen van de twee Doen! Beurzen waar de interventie is getest, zullen bij elkaar opgeteld worden om de interventiegroep te vergelijken met het aantal inschrijvingen van de eerdere zeven Doen! Beurzen zonder gedragsinterventie. Om de hoofdvraag te beantwoorden zal een Chi-Kwadraattoets uitgevoerd worden.

Resultaten

Er is gekeken naar negen Doen! Beurzen, waarvan op de laatste twee beurzen de interventie is getest. Deze twee Doen! Beurzen zullen vergeleken worden met de overige zeven Doen! Beurzen. De afhankelijke variabele bedroeg het aantal mensen dat zich inschreef bij de stand van Tubantia in vergelijking met het aantal mensen dat zich niet bij Tubantia heeft ingeschreven. De onafhankelijke variabele was de groep interventie versus geen interventie. Op de Doen! Beurzen zonder interventie, hadden slechts 57 van de 1428 bezoekers zich ingeschreven voor krantenbezorger (3.99%). Op de twee Doen! Beurzen met interventie, hadden 11 van de 361 beursbezoekers zich ingeschreven (3.05%). Uit de Chi-kwadraattoets blijkt dat er géén significant effect is tussen de groepen (wel interventie versus geen interventie) en het wel of niet inschrijven voor krantenbezorger ($\chi^2 (1) = 0.703, p = .402$). Daarnaast is gekeken naar het effect van de gedragsinterventie op het aantal mensen dat na inschrijving daadwerkelijk begonnen is als krantenbezorger. Van de 57 personen die zich inschreven op de beurzen zonder gedragsinterventie, is één persoon begonnen als krantenbezorger (1.75%). Van de 11 personen die zich inschreven op de beurzen met interventie, is eveneens één persoon krantenbezorger geworden (9.09%). Uit de Chi-kwadraattoets blijkt dat er géén significant effect is tussen de beurzen (met interventie versus geen interventie) en het wel of niet starten als krantenbezorger ($\chi^2 (1) = 1.739, p = .187$).

Discussie

De gedragsinterventie werd uitgevoerd om te onderzoeken of de Doen! Beurs-bezoekers gemotiveerd konden worden tot inschrijving voor en het starten van het werk als krantenbezorger. De hypothese was dat de interventie een positief effect zou hebben op het aantal inschrijvingen voor krantenbezorger en het aantal mensen dat zou starten. In tegenstelling tot de verwachting, kan er geen significant effect aangetoond worden, vanwege een te lage statistische power. Het onderzoek was afhankelijk van het aantal georganiseerde Doen! Beurzen die tijdens de looptijd van het onderzoek stonden ingepland en dat waren er slechts twee. Indien de tijdspanne van het onderzoek langer was en er meer inschrijvingen zouden zijn geweest, zou de uitkomst wellicht anders zijn geweest. Met meer inschrijvingen zou mogelijk de statistische power toenemen (Myors, 2006). Voor vervolgonderzoek zou een langere periode genomen kunnen worden.

Een mogelijke verklaring voor het lage aantal inschrijvingen voor krantenbezorger kan zijn dat de flyer niet effectief genoeg was in het verlagen van de financiële angst en impact bias, of in het creëren van een positief beeld over het beroep krantenbezorger. Daarnaast kan het zijn dat de poster niet opvallend genoeg was opgehangen. Dit is echter niet vast te stellen, gezien de lage statistische power. Alhoewel vervolgonderzoek hier rekening mee zou kunnen houden.

Daarnaast kan door de lage statistische power niet met zekerheid vastgesteld worden of de locatie en uitgenodigde bezoekers per stadsdeel van invloed zijn geweest op het aantal inschrijvingen voor krantenbezorger. Zo werd in het huidige onderzoek de Doen! Beurs Centrum (18 april) gehouden in een modern licht gebouw, terwijl de Doen! Beurs Noord (16 mei) gehouden werd in een donkere circustent. Verschillende locaties zouden elk een ander invloed gehad kunnen hebben op de gemoedstoestand van de bezoekers. Om deze mogelijk storende variabele op voorhand uit te sluiten zou voor vervolgonderzoek aan te raden zijn om de beurzen te organiseren op een centrale locatie. Daarnaast was de etnische achtergrond van de bezoekers per stadsdeel verschillend. Afkomst, leeftijd en geslacht zouden invloed kunnen hebben op de (vrijwilligers)werkkeuze die men wel of niet maakt op de beurs.

Algemene discussie

In dit onderzoek stond de vraag centraal waarom men zich op de Doen! Beurs inschrijft voor krantenbezorger maar weigert om te starten en of deze personen te motiveren zijn met de inzet van een gedragsinterventie. Om deze vragen te beantwoorden, is een vooronderzoek gedaan, een vragenlijst afgenomen en een gedragsinterventie uitgevoerd. Uit het vooronderzoek bleek dat de beursbezoekers weerstand ervaren om de beurs te bezoeken. Daarnaast heeft men angst om er, door de start van betaald werk, financieel op achteruit te gaan. Om op een kwantitatieve manier te meten hoe men zich daadwerkelijk op de beurs voelt, is een vragenlijst afgenomen op Doen! Beurs Noord. Verder is een flyer met bijbehorende poster ontworpen, die inspeelde op het verlagen van de financiële onzekerheid en mensen informeerde en motiveerde om krantenbezorger te worden. Er kon echter geen significant effect, van de interventie, aangetoond worden door een te lage statistische power.

Zoals voornoemd, is uit het vragenlijstonderzoek gebleken dat beursbezoekers die zich inschrijven voor (vrijwilligers)werk, de beurs significant leuker vinden om te bezoeken dan de bezoekers die zich niet inschrijven. De ingeschrevenen gaven ook aan graag op vrijwillige basis te willen komen. Het zou dus zo kunnen zijn dat doordat de beurs als leuk ervaren wordt, men zich inschrijft voor een (vrijwilligers)werkoptie en aangeeft graag vrijwillig te willen komen.

Over het algemeen voelt de meerderheid van de respondenten zich gecontroleerd door de gemeente en ziet men de Doen! Beurs dan ook als een verplichting. Dit gevoel van verplicht zijn en gecontroleerd worden door de gemeente, kan mede ontstaan door de verzonden uitnodigingsbrieven vanuit de gemeente. In de uitnodigingsbrief staat dat men op grond van de Participatiewet verplicht is om te komen, omdat men een uitkering ontvangt van de gemeente. Daarnaast wordt men gekort op een deel van de uitkering als men zonder geldige reden niet komt. Verder wordt de uitnodigingsbrief bij binnenkomst en vertrek gescand, ter controle van aanwezigheid, de gemaakte keuze en mogelijke afmeldingen. Door voornoemde controlemaatregelen, wordt het gedrag van de bijstandsgerechtigden op dit moment dus gereguleerd en gecontroleerd of aan de gemeentelijke eisen wordt voldaan.

Het gevoel van verplicht zijn en gecontroleerd worden door de gemeente, uit zich bij de bijstandsgerechtigden in een gevoel van geen andere keuze te hebben dan mee te gaan in de activiteit (Vansteenkiste et al., 2005). Wat reactance tot gevolg heeft (Knowles & Riner, 2014). Om de eigen vrijheid zo snel mogelijk weer terug te krijgen, kan het zijn dat men zich zomaar ergens voor inschrijft om er maar vanaf te zijn. Uit het vragenlijstonderzoek is gebleken dat de

meerderheid van de respondenten aangaf dit ook te doen. Reactance zou verlaagd kunnen worden door de verplichting om op de Doen! Beurs te komen op een positievere manier te brengen of de beursbezoeker meer keuzevrijheid te geven in het al dan niet komen naar de beurs (Knowles & Riner, 2014). De Doen! Beurs wordt immers gehouden om mensen uit de bijstand te helpen.

Verder blijkt het merendeel van de respondenten aan te geven graag betaald werk te willen doen, niet bang te zijn om hun uitkering te verliezen en ontevreden te zijn met hun huidige financiële situatie. Verwacht zou worden dat de beursbezoekers zich dan juist zouden inschrijven voor betaald werk in plaats van vrijwilligerswerk. Dit is echter niet het geval. Van de 165 keuzemakers op de Doen! Beurs Noord (16 mei) heeft slechts 17 zich ingeschreven voor een betaalde baan (10.30%). Dit kan verklaard worden door het feit dat het merendeel van de aanwezige standhouders de optie tot vrijwilligerswerk aanbiedt in plaats van betaald werk. Indien er meer keuzemogelijkheid voor betaald werk is, gaat het percentage van ingeschrevenen voor betaald werk mogelijk omhoog.

Conclusie

Het huidige onderzoek heeft een poging gedaan door middel van de inzet van een interventie, Doen! Beurs-bezoekers te motiveren tot het worden van krantenbezorger. De aanleiding van dit onderzoek was dat sommige beursbezoekers zich inschreven voor het willen worden van krantenbezorger maar vervolgens weigerden om te starten. Dit onderzoek heeft geen inzicht geboden in de effectiviteit van de interventie op het aantal inschrijvingen voor krantenbezorging, vanwege een te lage statistische power. Desalniettemin, heeft dit onderzoek inzicht gegeven in de achterliggende redenen voor het niet willen starten als krantenbezorger en heeft het een duidelijker beeld gegeven over de algemene intenties en motieven van de Doen! Beurs-bezoekers. Dit onderzoek opent de weg voor vervolgonderzoeken, om derhalve nog meer inzicht te krijgen in de motieven en intenties van de beursbezoekers en om deze mensen beter te kunnen motiveren richting een leven zonder de bijstand.

Referentielijst

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211. doi: 10.1016/0749-5978(91)90020-T
- Bjornstad, R. (2003). Learned helplessness, discouraged workers, and multiple unemployment equilibria. *The Journal of Socio-Economics*, 35, 458-475.
doi: 10.1016/j.socec.2005.11.03
- Cheng, Q., & He, G. (2017). Deciding for future selves reduces loss aversion. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-8. doi: 10.3389/fpsyg.2017.01644
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The 'what' and 'why' of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227-268.
- Elliot, A.J. (2015). Color and psychological functioning: a review of theoretical and empirical work. *Frontiers in Psychology*, 6, 1-28. doi: 10.3389/fpsyg.2015.00368
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41, 1149-1160.
- Griep, Y., Kinnunen, U., Nätti, J., De Cuyper, N., Mauno, S., Mäkikangas, A., & De Witte, H. (2015). The effects of unemployment and perceived job insecurity: A comparison of their association with psychological and somatic complaints, self-rated health and life satisfaction. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 89, 147-162. doi: 10.1007/s00420-015-1059-5
- Groot, I. (2009). Hoe helpen we langdurige werklozen aan een baan. *TPEdigitaal*, 3, 67-84.
Geraadpleegd op <https://www.tpedigitaal.nl/artikel/hoe-helpen-we-langdurig-werklozen-aan-een-baan>
- Kahneman, D., Knetsch, J.L., & Thaler, R.H. (1991). Anomalies: The endowment effect, loss aversion, and status quo bias. *Journal of Economic Perspectives*, 5, 193-206.
doi: 10.1257/jep.5.1.193
- Kauppinen-Räsänen, H. (2014). Strategic use of colour in brand packaging. *Packaging*

- Technology and Science*, 27, 663-676. doi: 10.1002/pts.2061
- Kermer, D.A., Driver-Linn, E., Wilson, T.D., & Gilbert, D.T. (2006). Loss Aversion is an affective forecasting error. *Association for Psychological Science*, 17, 649-653.
doi: 10.1111./j.1467-9280.2006.01760.x
- Kim, S.H. & Kim, S. (2016). Social desirability bias in measuring public service motivation. *International Public Management Journal*, 19, 203-319.
doi: 10.1080/10967494.2015.1021497
- Knowles, E.S., & Riner, D.D. (2014). Omega approaches to persuasion: Overcoming reactance. In A.R. Pratkanis (Ed.), *The science of social influence* (pp. 83-108). New York: Psychological Press.
- Kurt, S., & Osueke, K.K. (2014). The effects of colour on the moods of college students. *SAGE Open*, 1-12. doi: 10.1177/2158244014525423
- Myors, B. (2006). Statistical power. In F.T.L. Leong en J.T. Austin (Eds.), *The Psychology Research Handbook: A guide for graduate students and research assistants* (pp. 161-171). London: SAGE Publications.
- Noordzij, G. (2013). *Motivating and counselling the unemployed* (Dissertation, Erasmus Universiteit Rotterdam). Opgevraagd van <http://hdl.handle.net/1765/38485>
- Pignault, A., & Houssemand, C. (2018). An alternative relationship to unemployment: Conceptualizing unemployment normalization. *Review of General Psychology*, 3, 355-366. doi: 10.1037/gpr0000148
- Piotrowski, C., & Armstrong, T., (2012). Colour red: Implications for applied psychology and marketing research. *Psychology and Education: An Interdisciplinary Journal*, 49, 55-57.
- Pohlan, L. (2018). Unemployment and social exclusion. *Centre for European Economic Research*, 18. doi: 10.2139/ssrn.3190989
- Sloeserwij, V.W.B. (2016). *Reducing loss aversion* (Dissertation, Erasmus Universiteit Rotterdam). Opgevraagd van <http://hdl.handle.net/2105/37540>

- Steindl, C., Jonas, E., Sittenthaler, S., Traut-Mattausch, E., & Greenberg, J. (2015). Understanding psychological reactance: New developments and findings. *Zeitschrift für Psychologie*, 223, 205-214. doi: 10.1027/2151-2604/a000222
- Vansteenkiste, M., Lens, W., De Witte, H., & Feather, N.T. (2005). Understanding Unemployed people's job search behaviour, unemployment experience and wellbeing: A comparison of expectancy- value theory and self-determination theory. *British Journal of Social Psychology*, 44, 269-287. doi: 10.1348/014466604X17641
- Vansteenkiste, M., & Van den Broeck, A. (2015). Understanding the motivation dynamics among unemployed individuals: Refreshing insights from the self-determination theory perspective. In U.C. Klehe en E.A.J. van Hooft (Eds.), *The Oxford Handbook of Job Loss and Job Search*, (pp. 3-56). Oxford University Press: New York
- Wibowo, M.R.F., Ats-Tsiqoh, R., Sangadah, S., Komala, E.S., & Utomo, A.B. (2017). The effects of emoji on person perception. Geraadpleegd op https://www.researchgate.net/publication/317170695_The_Effect_of_Emoji_on_Person_Perception
- Wilson, T.D., & Gilbert, D.T. (2005). Affective Forecasting: Knowing what to want. *American Psychological Society*, 14, 131-134. doi: 10.1111/j.0963-7214.2005.00355.x

Bijlage 1 Interviews

Demografische gegevens	Doen! Beurs	Psychologisch concept
Leeftijd = 64 Geslacht = man Afkomst = Nederlands	Doen! Beurs 50plus	Inschreven omdat het moest (reactance). Wil geen krantenbezorger omdat hij die tijd gehad heeft. Hij vindt het maar nikst in de koud te fietsen en zo vroeg op te staan (negatieve imago). Hij had liever andere werk gehad maar heeft geen andere keus dan krantenbezorger (inertia). Hij vindt het geldbedrag er laag (loss aversion). Men stemde in om te beginnen maar is uiteindelijk niet gestart.
Leeftijd = 63 Geslacht = vrouw Afkomst = Nederlands	Doen! Beurs 50plus	Mevrouw heeft zich ingeschreven ondanks dat zij lichamelijk niet instaat is om krantenbezorger te worden (informatie niet gelezen).
Leeftijd = man Geslacht = 66 Afkomst = Afghanistan	Doen! Beurs 50plus	Meneer heeft zich inschreven om de beurs te mogen verlaten (reactance). Meneer doet al vrijwilligerswerk en is lichamelijk niet instaat om kranten te bezorgen.
Leeftijd = 57 Geslacht = vrouw Afkomst = Afghanistan	Doen! Beurs 50plus	Mevrouw heeft zich inschreven om de beurs te mogen verlaten (reactance). Mevrouw is lichamelijk niet instaat om kranten te bezorgen en heeft momenteel vrijwilligerswerk.
Leeftijd = 45 Geslacht = vrouw Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Mevrouw had zich ingeschreven om informatie te krijgen voor haar zoon van 17 jaar (informatie gebrek).
Leeftijd = 34 Geslacht = man Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer geeft aan geld te willen verdienen en graag te willen starten. Later heeft meneer afgebeeld en wil niet beginnen. Het lijkt hem toch niet leuk (inertia).
Leeftijd = 27 Geslacht = man Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer gaf aan zich ergens voor heeft moeten inschrijven om weg te mogen (reactance). Hij wil niet werken als krantenbezorger. Hij werkt liever ergens waar meer geld te verdienen is.
Leeftijd = 26 Geslacht = vrouw Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Mevrouw wist niet dat er om 5:00 uur opgestaan moest worden (informatie gebrek). Mevrouw vind het te gevaarlijk om op dat tijdstip rond te fietsen.
Leeftijd = 26 Geslacht = man Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer wil wel werken maar niet als krantenbezorger. Hij vindt het vroegen opstaan niet leuk en wil sociaal beroep (negatief imago). Daarnaast heeft hij onduidelijkheid over wat er met zijn uitkering gebeurd (loss aversion).
Leeftijd = 40 Geslacht = man Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Ondanks dat meneer zeer slecht ziend is, heeft hij zich toch kunnen inschrijven. Meneer spreekt slecht Nederlands en is analfabeet. Meneer lijkt gemotiveerd maar kan geen adressen lezen (informatie gebrek)
Leeftijd = 41 Geslacht = vrouw Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Mevrouw begrijpt de Nederlandse taal niet en is analfabeet (informatie gebrek)

Leeftijd = 39 Geslacht = man Afkomst =Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer stemt om aan te slag te gaan als bezorger. Meneer heeft toch afgebeeld omdat het hem niet leuk lijkt (inertia).
Leeftijd = 42 Geslacht = vrouw Afkomst =Syrië	Doen! Beurs statushouders	Mevrouw heeft zich ingeschreven, terwijl ze lichamelijk niet instaat is om kranten rond te brengen. Tevens kan mevrouw niet fietsen (informatie gebrek).
Leeftijd = 48 Geslacht = man Afkomst =Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer moest zich ergens inschrijven (reactance). Toevallig was dat deze stand. Hij ziet zichzelf geen krantenbezorger worden. Dit is iets voor jongeren volgens hem (negatief imago). Daarnaast is het geld bedrag veel te weinig en wil hij niet zijn uitkering verliezen (loss aversion).
Leeftijd = 24 Geslacht = man Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer heeft ingestemd om krantenbezorger te worden maar heeft uiteindelijk afgebeeld (inertia).
Leeftijd = 40 Geslacht = vrouw Afkomst =Libië	Doen! Beurs statushouders	Mevrouw dacht dat het om vrijwilligerswerk ging. Ze heeft geen sollicitatieverplichting en wil absoluut niet om 5:00 uur werken (negatief imago en informatie gebrek).
Leeftijd = 44 Geslacht = man Afkomst = Syrië	Doen! Beurs statushouders	Meneer weigert om te werken. Hij wil niet werken en zeker niet in het weekend. Hij wil niet zo vroeg opstaan (negatief imago). Voor dat kleine beetje extra geld wil hij niet werken.
Leeftijd = 42 Geslacht = vrouw Afkomst = Turkije	Doen! Beurs Zuid 14 maart	Mevrouw dacht dat het om vrijwilligerswerk ging en moest zich ergens inschrijven om de beurs te mogen verlaten (informatie gebrek en reactance). Mevrouw vindt het werk dat niet bij haar leeftijd past en gaat zeker niet om 5:00 uur opstaan om te werken (negatief imago).
Leeftijd = 63 Geslacht = man Afkomst = Nederlands	Doen! Beurs Zuid 14 maart	Meneer heeft zich laten inschrijven omdat de standhouder een vlotte babbel had. Hij voelde zich onderdruk gezet om in te schrijven maar vindt vroeg opstaan maar nikst (negatief imago en reactance) en voor dat lage bedrag, zit hij beter nog met uitkering (loss aversion).
Leeftijd = 60 Geslacht = vrouw Afkomst =Nederlands	Doen! Beurs Zuid 14 maart	Mevrouw lijkt gemotiveerd om te beginnen als krantenbezorger omdat ze dan eindelijk haar vrijheid terugkrijgt (reactance). Later belt mevrouw af omdat ze zich onderdruk gezet voelde (inertia).
Leeftijd = 62 Geslacht = man Afkomst = Indonesië	Doen! Beurs Zuid 14 maart	Meneer wilde alleen maar extra informatie krijgen. Hij was opzoek naar werk met sociale contacten en groeimogelijkheden (informatie gebrek).

Bijlage 2

Beste meneer/mevrouw,

Bedankt dat u wilt meedoen aan mijn onderzoek. Door deze vragen in te vullen helpt u mee in het verbeteren van de Doen! Beurs. **Dit onderzoek is geheel anoniem.** De resultaten zullen niet buiten de Radboud Universiteit of Gemeente Enschede verspreid worden. De vragenlijst bestaat maar uit 12 vragen en zal maar 5 minuten van uw tijd in beslag nemen.

Vul in:

Geslacht Leeftijd Aantal jaren uitkering

Omcirkel of kruis aan de antwoordoptie dat het meest van toepassing op u is.

Ik zou graag betaald werk willen doen.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik wil geen betaald werk, omdat ik bang ben mijn uitkering te verliezen.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik ben tevreden met mijn huidige financiële situatie.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik ben vrij om eigen keuzes te maken.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik voel mij gecontroleerd door de gemeente.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik zie de Doen! Beurs als een verplichting en niet als een eigen keuze.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Het werk dat ik graag zou willen doen, vind ik niet op de Doen! Beurs.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik vind de Doen! Beurs leuk om te bezoeken.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Op de Doen! Beurs schrijf ik mij gewoon ergens voor in om er maar vanaf te zijn.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Als de Doen! Beurs vrijwillig zou zijn, dan zou ik komen.

1. Helemaal mee eens
2. Mee eens
3. Eens
4. Mee oneens
5. Helemaal mee oneens

Ik heb een keuze kunnen maken op de Doen! Beurs?

1. Ja, namelijk
2. Nee

Hartelijk dank voor uw tijd en moeite!